

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.

Előfizetési ára: Egész évre 12 K. Negyedévre 3 K. Tanítóknak, jegyzőknek 10 K.
Egy szám ára 24 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilttér soronként 80 fillér.

Orosz-oláh támadás előtt

Ludendorff a következő feltűnő sorokat közölte e héten kiadott egyik jelentésében:

— A harci tevékenység az utóbbi napokban a harcsvonal több szakaszán fokozódott. Orosz támadásokra el vagyunk készülve.

Egy orosz offenzíva a szociálista munkás- és katonabizottság vezérével nehezen egyeztethető össze. Minthogy a Ludendorff komolyságában kételkedni nem lehet, bizonyos az, hogy az orosz események belső szövetségeseinek részletei újabb és pontosabb adatok alapján revízióra szorulnak. Ez a pontosabb tájékozódás lehetetlen, az orosz támadás esetén meg kellene tehát változtatni azt a felfogást, hogy a különbség helyett sürgetett általános béke gondolata kizárja az offenzívát. Hogy az orosz hadsereg az offenzíva esetén milyen helyzetben van, arra rávilágít az illetékes helyről nyert alábbi közlés:

Egybehangzó jelentések szerint az orosz katonák békevágya az utóbbi időkben tovább fokozódott. Az egyszerű katona távol van attól, hogy támadni akarjon. A parasztkatona számtalan anekdotában rendíthetetlennek mondott vak fegyelmét a forradalom, ugyilátszik, kritikai megfontolással cserélte fel. A parasztkatona már nem bizik meg előjáróiban, csak feltételesen hisz abban, amit neki mondanak, sőt — szinte lehetetlen! — önmaga gondolkodik.

Az orosz gyalogság és tüzérség közti egyenetlenkedés, az orosz frontnak ez a legáltalánosabb és legjellemzőbb vonása, olykor érdes inczidensekre vezet amelyek némelyik természetesen csak azért lehetséges, mert a szövetségeseiket idegen testnek érzik a frontban. Lassan, nagyon lassan átszivárog az orosz katonák közé az angolok nyugati kudarczainak és a buvárhajó sikereknek a híre. Megértik és imponál nekik. Bruszilov tábornok maga megállapította, hogy az orosz fegyelem lazul, ami különben az esetelt állapotok mellett magától értetődő dolog. Utalt a tömeges szökésekre, amelyek kárhözatos befolyást gyakorolnak az arcvonal mögött, a vasúti vonalakon és a falvakban. A vasúti forgalom bomladozásának jellemző tünete is megállapítható. Mindenütt „Vasúti kocsi és mozdonyok temetőjét“ látni.

Az orosz-román offenzívát — Ludendorff szerint — felkészülve várják vitéz csapataink, s a demoralizált tömegek megverése ezuttal újra és alaposan sikerülni fog. Bizalommal kell eltelve legyünk a jövő eseményei irányában.

Udvarhelyvármegye nemes szivü közönségéhez.

— Rokkantak, özvegyek és árvák. —

Zita királyné Ő császári és királyi Felségének, a mi legkegyelmesebb Asszonyunknak a hadigondozás iránt tanúsított különös érdeklődése gyönyörűen hozta kifejezésre, hogy a magyar nemzet egyik legszebb kötelessége, hogy

a háboru legfőbb károsultjairól,

a hadirokkantokról, a hadiözvegyekről és hadiárvákról gondoskodjék. Ennek a gondoskodásnak két főága van. Az egyik az, hogy az állam olyan anyagi ellátásba részesítse a hadirokkantakat, hadiözvegyeket és hadiárvákat, amely a legszerényebben veti létminimumot biztosítja mindenkinek, továbbá, hogy az állam és a közjótékonyosság egészségügyi, tanulmányi és gazdasági intézményeket létesítsen boldogulásuk elősegítésére. A gondoskodás másik főága pedig az a patronázszerű tevékenység, amellyel a magyar nemzetnek szellemileg és anyagilag magasabban álló tagjai állandó egyéni munkával, tettel és tanácsal odaállnak minden egyes hadirokkant, hadiözvegy és hadiárva mellé.

A törvényhozás a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák ellátását ideiglenes segélyek nyújtásával 1915-ben már javította és a kormány az ideiglenes segély emelése iránt legközelebb újabb javaslatot torjeszt az országgyűlés elé. A hadigondozás terén szükséges intézmények közül pedig maga az állam elsősorban azokat szervezte, melyeknek munkájukat tulnyomólag még

a háboru folyamán el kell végezniök.

A m. kir. Rokkantügyi Hivatal a sérülések és a belső betegségek következtében a megrokknás veszedelmének kitett katonák számára utókezelő gyógyintézeteket és különleges kórházakat létesített, melyekből igen számosan visszatértek a katonai szolgálatba, még számosabban pedig legáltalában polgári keresetképességüket nyerték vissza. A Rokkantügyi Hivatal továbbá gondoskodott az amputáltaknak műveltségvel való ellátásáról, valamint a korábbi keresetüket folytatni nem tudó rokkantak gyakorlati oktatásáról. Ezekben a nagy állami intézetekben több mint 18000 ágy áll rendelkezésre és a műveltségműhelyek eddig 13550 prothesist és más orthopédiai segédeszközt állítottak elő. Minthogy ezeknek a tovább már alig fejleszthető intézményeknek fenntartása az évi 30 000 000 K-t meghaladja, azért természetes, hogy ezt az óriási megterheléssel járó munkát magának az államnak kellett végeznie.

Anyagi ellátás nyújtásával, valamint a gyógyító, tanító és műveltségműhelyekkel ellátó akcióval azonban a rokkantügyet korántsem oldottuk meg és

az intézmények egész sorára van még szükség,

hogy a hadirokkantokról, a hadiözvegyekről és hadiárvákról méltóképen gondoskodjunk. Ezen a téren azonban az államnak, a hadigondozás ellátására létesített külön államszervezetnek, az Országos Hadigondozó Hivatalnak, melybe a Rokkantügyi Hivatal is beolvadt, főleg csak az irányítás, felügyelet és kíségetés lehet hivatása és

a munka zöme a társadalomra vár.

Tág tér nyílik itt egyeseknek és társadalmi szer-

vezeteknek az áldozatkészségre és a ezociális munkára. Az országos szervezet semmi irányban sem állít merov korlátokat a szabad társadalmi tevékenység elé. Szívesen elvállalja az adományok és ezekből létesítendő intézmények kezelését, de erre nem tolja fel magát s mindenkinek tetzésére bizza, hogy ott és úgy érvényesítse anyagi és erkölcsi erejét, ahol és ahogy meggyőződésének és hajlamainak megfelel. Csak azért kívánja bekapcsolni minde társadalmi tényezőket is az országos vagy az illetékes törvényhatósági hadigondozó szervezetbe, hogy mindnyájunk összhangzó, egybevágó, egymást kíségető közreműködését biztosítsa közös célunk érdekében.

A közadakozás terén magánosok egyszerűs mindenkori tőkeadományai, örökéletű testületek, mint vármegyék, városok és községek kü'önösen fenntartási költségekhez évi járadék vállalásával adakozhatnak a legcélszerűbb alakban.

Anélkül, hogy ezzel kimeríteni akarnók a közjótékonyosság különböző módozatait, csak reá kívánunk mutatni szokra a feladatokra, amelyek helyes megoldása a társadalom közreműködését igényli.

A hadirokkantak fővágya, hogy visszatérhessenek falujukba, városukba.

Az otthon után való ezt a természetes és egészséges vágyat akciónknak fel kell karolnia. Nagy jót tesz mindenki, aki vagyontalan, családost, súlyos hadirokkantaknak, különösen az amputáltaknak kertest családi házat, kerti művelésre alkalmas kis földterületet szerez vagy eladóscdott ingatlanát tehermentesíti. Az Országos Hadigondozó Hivatalnak máris van kertesház-építési alapja, melyet azonban állami forrásból és társadalmi adakozásból állandóan növelni kell, hogy ne csak elszórtan adhasunk egy-egy családnak saját fészket, hanem legalább a nagyobb családdal bíró súlyos rokkantakat méltó otthonhoz juttathassuk. Annak az adakozónak nevét, aki egy kertesházra legalább 3000 K-t ad, az Országos Hadigondozó Hivatal magán a házon kis emléktáblával örökíti meg.

Vannak azonban olyan hadirokkantak is, a kiket nem kötnek külsősebb szálak szülőfalujukhoz vagy akiknek keresetképessége különleges elhelyezést igényel. Ezért szükség van nagyobb,

altruisztikus alapon létesülő kereseti telepekre és műhelyekre,

melyekben a hadirokkantak és hadiözvegyek megfelelő foglalkozást találhatnak. Ezek körül a műhelyek körül azután összefüggő házsorokból egész kertvárosok vagy kertesházak keletkezhetnek. Minden ilyen telep életképességének előfeltétele azonban, hogy a lakóik által termelt áruk értékesítése s ezzel az egész vállalkozás egészséges gazdasági alapja biztosítva legyen.

A rokkantiskolákban kitanult iparosoknak segítségére van szükségük, hogy műhelyüket felszerelhesék. A földdel bíró, vagy földhöz jutó rokkant boldogulását pedig gazdasági felszerelés segítheti nagyban elő. Szép tere ez is a társadalom áldozatkészségének.

A hadiárvák tulnyomó része megmaradha-

anyjánál, vagy legalább családjában, szülőfaluját
ban. Vannak azonban nagy számmal olyan

hadiárva és hadirokkantak gyermekei, akiknek elhelyezéséről és tartásáról gondoskodnunk kell.

Követve korunknak gazdasági irányát, arra kell törekednünk, hogyne csak eltartas-
sának, míg valamiképen megélni tudnak, — ha-
nem hogy boldogulásukat megkönnyítő mező-
gazdasági, ipari vagy kereskedelmi szakokta-
tásban részesüljenek. Aki e célból 5000 K-t bo-
caát az Országos Hadigondozó Hivatal rendelke-
zésére, annak, mint neveltetőnek nevében a Hi-
vatal a gyermek életének 6 évétől 15—16 éve-
koráig ilyen behatóbb gazdasági kiképzésben ré-
szesít egy-egy hadiárva. Aki pedig 10.000 K-t
fizet be az Országos Hadigondozó Hivatalnak, az
6-tól 22. évéig terjedő, teljes főiskolai kiképzés-
ben részesíthet egy hadiárva, mindig kifogástal-
an magaviselet és kiváló előmenetel feltétele
alatt. Különösen azok, akik gyermeküket a há-

boruban elvesztették, de általában Magyarországon
minden vagyonosabb polgára a nemzeti jövőt
munkálja, ha ezen az úton mentül több hadiár-
vának neveltetését mozdítja elő.

Szükség van a hadiárva és a hadirokkant-
ak gyermekei számára kórházakra, gyógyfür-
dőkre és üdülőtelepekre is a Kárpátokban, a Ba-
latonnál és az Adria mellett gyengőség, idegbaj,
főleg tuberkulózis ellen. A nagyközönség valóban
szükséges célra hoz áldozatot, ha az Országos
Hadigondozó Hivatal ilyen intézmények létesíté-
sében anyagilag támogatja. Aki 500 K-t fizet be
a Hivatalnál, egy gyermeknek 3 hónapos kezelé-
sét biztosítja.

Illetékes helyről nyert megbízás alapján Ud-
varhelyvármegye nemesen érzi, áldozatkészségben
soha nem lankadó közönségéhez fordulunk és kér-
jük, hogy a szent célra adományát az Udvar-
helyi Híradó szerkesztőségéhez juttatni szivesked-
jék. Hálásan fogadjuk minden legkisebb ado-
mányt is, azt nyugtázzuk és rendeltetési helyére
juttatjuk.

A béke eshetősége.

A békekérdésre vonatkozóan illetőséges kö-
rökből a következő fölvilágosítást kaptuk:

A béketörvényekről a birodalmi kancellár
beszède, valamint az angol alsóház vitája után
és nem utolsó sorban az orosz kormány átalakulása
következtében új kép alakult ki. S mond-
ható, hogy kedvezőbb. Az antant békocéljaiból,
mint főlegleges terhet, minden orosz kívánságot
kiküszöbölt és most az utolsó orosz katonának is
tudnia kell, hogy már nem hazájáért, hanem
idegen hatalomért harcol. A mi még megmaradt
az antant hadi programjában, a különböző kár-
pótlások, főként a buvárhajó-harczal kapcsolat-
ban, továbbá Elzász visszaadása és az Olaszország
javára való területkihasználás, mindez semmikép-
sem alkalmas arra, hogy a küzdő nemzeteket
közelebb vigye egymáshoz.

Ezeket a követeléseket csak azért tartják
még fenn, hogy az antant küszöbön levő offe-
ziváinak terveit támogassák és hadseregeik harci
kedvét erősítsék. Számot lehet azonban vetni
azzal, hogy lassan engedni fognak követeléseikből
és így talán elérkezik az az egész Európaszerte
várt perc, a midőn meg lehet vizagálni a tisz-
tességes béke lehetőségét és feltételeit.

A középponti hatalmak már régen ezen az
egyedül lehetséges és egészséges alapon vannak, míg
az antantot mindeddig részint gyűlölet és irigysé-
g, részint imperiálista világpolitikai célok
vezették.

Hogy a békekérdés e tartós fejlődése során
lesz e még szerepe Oroszországnak, az kétséges.
Azok a diplomáták, akik Oroszországot igen jól
ismerik, akként vélekednek, hogy az óriás birodalom
aligha lesz már abban a helyzetben, hogy nyugodt,
egyenletes és biztos politikai elveken nyugvó politikát
folytasson. Ehhez meg hozzájárul, hogy az orosz
szocialisták Németországot kívánják és igen gyatrán
ismerik és közülök a legtöbb francia befolyás alatt van.
Teresszenkő, az új külügyminiszter is hosszabb ideig élt
Francia- és Angolországban. Valóságos csoda volna,
ha megőrizte volna a középponti hatalmakkal szem-
ben tárgyilagosságát. Egyébként igen tohatséges,
de olyan tapasztalatai bizonyára nincsenek, hogy az
angol diplomácia művészetével fölvehesse a
versenyt.

Anglia most is szorgalmasan dolgozik, hogy
megakadályozza Oroszországnak a középponti ha-
talmakhoz való közeledését. Hogy az angol munká-
sok új küldöttsége Oroszországba akar menni,
annak nincs jelentősége. Sokkal súlyosabb dolog,
hogy Anglia Amerikával igyekszik, hogy nyomást
gyakoroljon az orosz uralom vezetőire. Amerika
mindent ígér: aranyat, katonát, municziót.

Ma is kétséges, vajjon a tengeri háboru
Anglia hadicéljainak kedvéért lehetséges volna o
akként, hogy valamennyi barátot és ellenséget

kiéhoztatnak. De az bizonyos, hogy Anglia ilyen
fenyegetésekkel nem fog az amerikai nép szolle-
mében cselekedni. Abban a pillanatban, a mikor
akár Oroszország, akár az antant más tagja a
középponti hatalmak békeajánlatát elfogadja, Ame-
rikának valóságos, vagy állítólagos háborukényszere
elmarad és Wilsont a kongresszus fogja kényszeri-
tani, hogy még bukása árán is megkísse a békét.

Azokban Angliának ez a veszedelmes játéka
nem tarthat sokáig, mert Oroszország vezetőinek
nemsokára el kell határozniok magukat, hogy
vagy egy új Oroszország megalkotására törekse-
nek, a mi csak a háboru gyors befejezése útján le-
hetséges, vagy átengedk országukat az anarkiának.

Ez a tény annak biztos záloga, hogy még
a nyár folyamán döntő lépés történik a béke kér-
désében. Ebben a pillanatban ez az egyedüli re-
méység, más semmi sem, még a szocialista
béke-, vagy ellenkongresszusok sem. Bp.

Akció az udvarhelymegyei közép- birtokosok érdekében.

A Magyar Földhivatalintézetnek Országos Szó-
veltsége Erdély elleneségdulta vármegyéiben olyan
akciót kezdeményezett, mely minden figyel-
műre érdemes és kihatásában, a jövő munká-
lásában, a magyarság erősítésében elsőrendű té-
nyezőként kell, hogy szerepeljen.

A székely vármegyék középbirtos osztálya
a háboru folytán súlyos helyzetbe jutott. A leg-
több, amugyis súlyos kölcsönökkel leterhelt gazda-
ság instrukezőja elkótyavetélődött; egyrésze a
menekülés közben ment tőnkre, az otthonmarad-
tat pedig megsemmisítette az ellenség, ellopta a
csőcselék. Ezeknek a gazdáknak felsegítségét tűzte
ki célul az Altruista bank. Segíteni kíván azo-
kon, akik birtokaikat nem üzérkedés céljából
szerezték és a kikuál a birtok megtartásának le-
hetsége, súlyos anyagi helyzetükkel fogva, veszé-
lyzetve van. A kö birtokosok legtöbb esetben
törlesztéses kölcsönökkel vannak terhelve s köl-
csőneikből több évi kamattartozásuk szaporodott
fel. Ezeknek kíván az Altruista-bank tíz évi idő-
tartamra szóló kölcsönt nyújtani, hogy a jövőre
való gazdálkodás és megálhatás lehetőségeit elő-
mozdítsa; felzerelésükben kárak pótlását eszkö-
zölhassék; előzőleg fennálló terhes adóssági vi-
szonyaikat rendezhassék, hogy így ismét a biztos
gazdasági érvényesülés útjára térhessenek.

Az Altruista bank a kölcsönt betáblázás és
5¹/₂% kamat mellett adja az 1914. évi becsérték-
nek 70% a erejéig, vagy ha a birtokosnak ennél is
magasabb kölcsőre van igénye 7% nál magasabb
kamatu meglevő tartozásai kiegyenlítésére, ez eset-
ben az illető birtokon úgy segít, hogy a birtok-
ot megvezei, de régi tulajdonosának 5% kamat
fizetése mellett visszaadja. A kölcsönt az illető az
előbbi esetben 10 év alatt tartozik visszafizetni.

Iudokolt esetben a kölcsön kamat mentesen is
megszerezhető.

Nincsen kétség, hogy középbirtokosaink az
az Altruista-bank ezen segítő akcióját megértő
készséggel fogadják. Informálókat a megyei fő-
ügyész nyujt.

A VÁROS.

Vállalatok készületei fém- anyagának beszolgáltatása.

A m. kir. minisztérium a háboru esetére
szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes
rendeletek alapján a következőket rendeli:

Mindennemű ipari és egyéb üzom birtokosa
köteles megengedni, hogy üzemi készületeinek,
gépeknek és berendezéseiknek részöl, ólomból, ón-
ból és ezek ötvözetéből, ugyazután nikkelből
álló anyaga az alábbiak szeriut hadi célokra
leszereltesse, valamint köteles megengedni azt is,
hogy üsemo oly más rendszerre alakittassék át,
amely átalakítás útján az ólomból a fent említett
fémeket ki lehet vonni.

Ha az előbbi bekezdésben meghatározott
fémanyagokat tartalmazó oly készületekről, gé-
pekről vagy berendezésekről van szó, amelyek
nélkülözhetetlenek, ezeket amennyiben a jelen
rendelet másként nem intézkedik, más anyagok
felhasználásával pótolni kell.

A magyar királyi honvédelmi miniszter az
ügykörük szerint érdekelt miniszterekkel egyet-
értőleg ezen felmerült fémanyagoknak hadi cé-
lokra való igénybevételét és evézből leszerelését
(pótlását) illetőleg az üzomrendszer átalakítását
elrendelheti, ha az az üzomépületeknek lényeges
átalakítása, az üzom tojlesztő képességének és
jövödelmezőségének csökkentése nélkül megtör-
ténhetik. Azt, hogy az igénybevételnek feltételei
fenforognak e, bizottsági eljárás alapján kell
megállapítani. Ha azonban az eset természetéből
vagy hasonló esetekben már megejtett bizottsági
eljárás alapján a magyar királyi honvédelmi mi-
niszter az ügykörük szerint érdekelt miniszte-
rekkel egyetértőleg az igénybevétel feltételeinek
fenforogását beigazoltnak látja, a bizottsági eljárást
mellőzheti.

A térítést, ha erre vonatkozólag békés meg-
egyezés nem jött létre, vagy a magyar királyi
honvédelmi miniszter által közözendő térítési
tételék vagy a 4. §. szerint összeállítandó bizott-
ság eljárása alapján kell megállapítani.

Az Iparkamara segély. A marosvá-
sárhelyi keresk. és Iparkamara által a háboru
folytán iparuk folytatásában segélyre szorult ipa-
rosaink részére ismétolten tekintélyes összegű se-
gélyt folyósított. Ezen segélyt az Iparkamara e
héten újra kiutalta. A márcz.—május hóra eső
7500 K t kitevő segélyt 40—50 K ás részletek-
ben Soó Dumokos tanácsos, ipartestületi elnök f.
hó 6-ikától fizeti ki a közlelmezési hivatal ho-
lyaiségében.

A köztisztaság. A városi közegészség-
ügy érdekében a polgármester e héten igen
életrevaló intézkedést adott ki. Ugyanis elrendelte,
hogy a közönség járdáját naponta többször meg-
öntözze, s a járda mellett vezető lefolyókat ala-
posan kitisztogassa és fertőtlenítse. Iú előtt ál-
lott be a kánikulai forróság s így a közönség sa-
ját jól felfogott érdekében cselekszik, amikor a
rendeletet szigoruan végrehajtja.

A világitó közolaj záralá vétele. A
kereskedelmügyi miniszternek 34244/917—VI. e.
számu rendelete értelmében közhírré teszi a
hatóság, hogy a kereskedelmi vállalatok (idértve
a szövetkezeteket is) birtokában meglevő és utóbb
hozzájövő világitó közolaj készletek rendelettel zár
alá vétettek. A zár alá vételnek az a hatálya,
hogy a fentebb megnevezett vállalatoknak a vi-
lágitó közolajnak csakis annak a törvényhatóságnak
első tisztviselője, vagy az általa felhatalmazott
hatóság engedélyezésével szabad kiszolgáltatni,
amelyeknek a területén a készletek vannak. A
hatóság a rendelkezésre álló világitó közolaj fi yo-
lembevételére megállapítja azt a sorrendet, amely-
ben a szükségletek kielégítést nyernek. Aki a
rendelet intézkedéseit megszegi 6 hónapig ter-

jedhető elzárással és 2000 kor. pénzbüntetéssel fog büntettetni.

A tengeri osztkát megveszik. Közléte teszi a hatóság, hogy a tengeri csatka mázsáját a Hadi-Termény részvénytársaság brassyói kirendeltsége 9 kor. 50 fill. ért átvoszi. Eufogva a készlet tulajdonosok készleteiket jelenték be a városi közlélemezési hivatalnál Kossuth u. 44 sz. a.

Tisztviselők beszerzési segélye.

A hivatalos lap közli a közszolgálati alkalmazottak ruhászerzési segélyére vonatkozó miniszteri rendeletet.

Az összes közszolgálati alkalmazottakat ötven kategóriába osztja be ez a rendelet, melynek lényege az, hogy csak a tényleg szolgáló tisztviselő vagy alkalmazott kap segélyt, a nyugdíjas nem; általában annak van joga a ruhássegélyre, aki eddig családi pótlékban vagy háborús segélyben részesült. Az állami és vármegyei tisztviselők, a papok és az összes tanítók ötszáz, az állami közlekezői óvónők, kezelők és kezelőnők, postai műszerészek, a díjnokok, állami rendőrök, államvasuti díjnokok háromszáz, az állami és megyei altisztek, szolgák csendőrök, pénzügyőrök és utkarparók kétszáz koronát kapnak. A postai és vasuti alkalmazottak C) és B) csoportjához egyes kategóriái szintén 300 koronát kapnak. Az állami, megyei és államvasuti alkalmazottak ruhássegélye azonban nem lehet kisebb, mint a folyó évben tényleg élvezett családi pótlék vagy az ezt helyettesítő rendkívüli évi segély. A városi és községi alkalmazottak szintén kapnak ruhássegélyt, ugyszintén a háborús segélyben már részesült betegpénztári alkalmazottak is. A községi óvónők háromszáz koronát kapnak. A többi városi és községi alkalmazottak ruházati segélyéből levonandó a már esetleg engedélyezett háborús segély egy évi összege.

A ruházati segélyt kérelem nélkül, hivatalból utalványozzák. A katonai szolgálatot teljesítő közszolgálati alkalmazott is megkapja a ruházati segélyt, de csak akkor, ha ezt maga vagy hozzátartozója kéri.

Hadiszökevények.

Művészi rajzon német katona alakja, amint a lövészárokból a messzi távolba intogat a hazai föld népeire: „jőjtek, jőjtek, segítetek”.

Kifejező reklámkép a hadikölcsön népszerűsítésére. De talán még ennél is beszédesebb az a nálunk ismerős két művészi plakát, mely a hatodik magyar hadikölcsönre hívja fel a figyelmet s szinte ellenállhatatlan meggyőző erővel ragadja magával a szemlélőt. Egyiken magyar honvéd szaronyal és aranyból vert nehéz paizssal védi a hármás bércz hazáját, másikon ugyancsak a honvéd, de már itt segítőtársa neki a küzdolemben egy szántó-vető magyar földművesember.

Alig kell ezehez az ékesen szóló képes rajzolatokhoz valami magyarázó szavakat írni. Maguktól beszélnek. Első szempillantásra emlékeztőnkre idézik a 33 hónapos háború nehéz küzdelmeinek egész történetét, minden bizalmával és minden dicsőségével. Ezzünk be jut, hogy igent, csakugyan a magyar katona világraszóló vitézsége állította meg az orosz tenger hőmpölygő áradatát a Kárpátokban, ezt verte ki határainkról s büntette meg később a rántórt álnok szorbat, oláhot s ő vette be a Lovcsen sziklavárait, de mégsem egymaga, hanem az itthonmaradt dolgozó nép segítségével. Ez nem kisebbíti a magyar katona vitézi voltát, de emeli az egész nemzet dicsőségét, mert azt mutatja: ki hogyan bírta, mint hajlanta Egervár védelmében mindenki, még az asszonyok is kivették részüket a hazai föld megoltalmazásának küzdelméből.

Katonáink hatodsor kiáltanak felénk a drótszökevények mögöl: Jőjtek, segítetek! Most van a hatodik nemzeti hadikölcsön jegyzési idejének utolsó hete. Siessenek az elmaradtak, nehogy egy is elkéssék. Az idő elteltével számonevesszük a kibujókat, kötelesegüket nem teljesítő-

kat, mint ahogyan itközvet végén a gyávákat, szökevényeket szokták. Aki nem jegyez hadikölcsönt, annyi mintha szökevény volna.

*

Udvarhelymegyében és Székelyudvarhely városban a jegyzések szépen, ha nem is nagyobb lendülettel haladnak.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztárnál 518150 koronát készpénzben jegyeztek. Az Agrár Takarékpénztárnál 800250 korona hadikölcsönt eszköztöltek.

A kis Ége községben ez ideig a következő jegyzések történtek: Major Ferencz 3000 K, Ferencz Dénes 2400 K, Orbán Imre 8000 K, Orbán Imréné 2000 K, Zágoni Ferencz 1000 K, Kándó Sándor 5000 K, Gergely József 3000 K, Nagy Pál 1650 K, Bokó Ferencz 1250 K, Lukács Irma 200 K, Kovács Juliska 100 K, Csizsár Albert 100 K. A jegyzések végösszege meg fogja haladni a 40,000 koronát.

HIREK.

Székelyudvarhely, június 3.

Gyermek-nap Székelyudvarhelyen.

Ismét megjelennek a mai napon Székelyudvarhely utcáin a Gyermekvédő Liga pénzügyűjtő urnái. Az utcák sarkain megint láthatók a szépen öltözött, kedves vig leányok, akik kéréssel mosolygól és mosolygó erőszakkal kéri a közönséget az adakozásra. Szóval megint fölragyogott a gyermekek napja. Hatalmas leánygárda, mely a Liga szolgálatába adta nemének bájos fegyverét, szépségét, kedvességét, jó szívét és lelkesedését, a kora délelőtti órákban megjelenik az utcán s a kóp, mely élénk táru, friss és látványos lesz, akárcsak maga a tavasz.

A társadalmi jótékonyági intézmények közül kétségtelenül a Gyermekvédő Liga bontakozott ki, mert a társadalmi nyomor sokféle alaklata közt a legszánandóbb a züllésnek induló gyermek. A züllött gyermek a társadalom bűne, melyért a társadalomnak kell vezekelnie. Gondoljunk el, mennyi szenvedésen kell átessnie annak a szegény gyermeknek, míg az erkölcsi romlás útjára téved Mennyi intést, mennyi üdöztést kell kiállnia, hányszor kell szenvednie éhezve, fázva, míg lelke átalakult, elveszti tisztaságát, elhomályosul?

Mi az oka ennek? A nehéz megélhetési viszonyokban kell keresni a bűj okát és főleg a társadalomban, mely a könnyelmű szülőktől nem idejében veszi el a gyermeket. Vagy mit tehet az az ártatlan kis gyermek arról, hogy apját ellenséges golyó leterítette? Hogy anyja fokvó beteg? Vagy hogy létét a könnyelműségnek köszöni?

Nem is ez a kérdés. Hanem az, hogy ha már az a szerencsétlen kis jószág itt van, akkor meg kell menteni az életnek, az emberiségnek.

A mai Gyermek-nap is ezt a szent célt szolgálja, ennek a szolgálatában állanak ott kiint az urnák mellett a kedves vig leányok, s a közönség is adományait erre adja. Eredménye tehát el nem maradhat.

Főhívás 50 éves találkozóra. A következő sorok közlésére kértünk föl: Azokat a tanuló karitásainkat, akik 1867-ben, a marosvásárhelyi ref. kollegiumban érettségi vizsgálatot tettünk, arra kérjük szíveskedjenek június hó 28-ikán, csütörtökön, délelőlt 10 órakor, nevezett kollegium nagytermében megjelenni. Tanulótársaink betűsorban ezek: Bod Károly, Boér Gábor, Buksa Mihály, Bukaresti János, Dobai Albert, Dósa János, Farkas Miklós, Gagyi Sámuel, Ilene József, László Ferencz, Magyarai Bálint, Magyarai Mátyás, Marosi Kálmán, Medgyesfalvi József, Moga Ödön, Molnár Albert, Dr. Nagy János, Olajos Sándor, Somodi István, Szentmiklósi Dénes, Tar Sándor, Timonán Sándor, Zeyk Gábor, Valyi Károly, Vizi János. Összesen: 25. Megjegyezzük, hogy egykori jó tanúraink, Bihari Sándor, Göldner Nándor, Kocz József, Horváth Gáspár, Id. Montovich Ferencz, Szabó

Sámuel, Szász Béla és Urr György szép és nemes lelke rég- és mind visszatért a mennybe. Ezen találkozásunkra még tisztelettel meghívjuk a marosvásárhelyi ref. kollegium mostani előjáróit, tanárait, tanulóifjúságát, továbbá régebbi osztálytársainkat, összes barátainkat, ismerőseinket és mindazokat, akik érdeklődnek. Bod Károly ny. tanár-lelkész, Gagyi Sámuel fogarasi ny. tanár.

Urnája f. hó 7 én csütörtökön lesz. Ezen a napon az egész országban a kath. községekben mindenütt könyörgő körmenetek tartatnak a háborús szerencsés befejezéséért. Ez a könyörgő körmenet a lehető egyházi pompával városunkban is megtartatik a plebánia templomból kiindulva s oda visszatérve, amelyen az imádkozó közönség kétegykivül nagy számban fog résztvenni.

Napközi Otthonba újabb csoport gyermekeket vesz fel a bizottság, az időközben eltávoztak helyére. A napi délelőddel való ellátásra rászorult gyermekek szülőikkel, gondzóikkal Kolombán Lajos kir. tanfelügyelőnél, vagy Gyermek Mihály áll. ig. tanítónál jelentkezzenek a felvétel érdekében.

A tisztviselők érdekében. A vármegyei Méhészgyesületnek egy életrevaló és praktikus akciójáról emlékezzünk meg, melyet a város tisztviselői karának ellátása érdekében a jelok szerint teljes sikerrel vezetett be. Ugyanis az egyesület elnöksége a homoródszent páli fog. szövetkezet elnökével, Ürmössy József unitárius lelkészszel, megállapodott, hogy az ottani tejszövetkezet vajtermését Székelyudvarhely város tisztviselői részére, főképp az egylet tagjai részére átveszi és azt az átvételi áron — tehát minden nyereségtől mentesen a tagok részére kiosztja. Ürmössy lelkész a méhészgyesület elnökségével történt megállapodás után hetenkint 50 kilogr. vajat biztosított a tisztviselőknek s a vaj beszállítását már megkezdette, úgy hogy folyó hó 1-én a tisztviselők másodszor jutottak a teavajhoz. A vaj további rendszeres beszállítása minden hét péntekén történik s az egyesület az előjegyzett tisztviselőknek és tagoknak azonnal egy arravaló gyerekek házhöz kézbesített. Előjegyzéseket az egyesület f. hó 4 én, hétfőn d. u. 6 óráig még elfogad. Jelentkezni lehet Gál Imre egyl. titkárnál és Puszkás Lajos h. titkárnál. Hasonló módon szervezi az egylet a tagok részére más terményeknek a beszerzését is — s ezen akciójával az egylet a vármegye falvaiban lakó tagok és a tisztviselők érdekeit óhajtja szorosabb erkölcsi és anyagi kapcsolatba hozni. A sikerült akció az egylet elnökségének és Ürmössy lelkésznek kiváló szociális érzékéről ad bizonyosságot s igen óhajtandó, hogy a megkezdett munka állandó és kiterjed: legyen.

Halálozás. Bergel Sámuel népfelk. élelmezési tiszt m. hó 29 ikén váratlanul elhunyt. A megboldogultat 31-ikén Nagyszebenbe szállították, hol örök pihenőre helyezik. Nyugodjék békében.

Tamás Irmuska életének 9-ik évében május 31 ikén jobblétre szenderült. A kedves jó kis leányt szülői: Tamás Mózes nejevel és számos rokon gyászolják. Emléke legyen áldott.

Szöke Dénesné szül. Cseh Róza életének 56 ik, boldog házasságának 40-ik évében máj. 30 ikán elhunyt. A megboldogult jó asszony férjét és gyermekeit borította gyászba. Pihenése legyen csendes.

Barátosi Fintu Lajos kir. műszaki tanácsos május 23 ikán elhunyt. A megboldogultat Aradon helyezték örök nyugalomra. Halálát családjá és testvérei, köztük özv. Gergely Jánosné Fintu Linka gyászolják.

Ötven százalékkal emelik a hadisegélyeket. Megemlékeztünk azokról az előmunkálatokról, a melyeket a hadisegélyek rendezése ügyében végeznek a pénzügyminiszteriumban, s a melyeknek célja, hogy a szűkös és csekély járulékokat némiképpen felemeljék. Most megbízható helyről értesülünk, hogy ezeket az előmunkálatokat befejezték s a képviselőház legközelebbi ciklusán, a költségvetési vita tárgyalása után a parlament elé terjesztik. A hadisegély felomlása az összes kategóriákban 50 százalékos mértékben fog megtörténni. A pénzügyminiszter már értesítette is a hadisegélyző hivatalokat, hogy az összes számításokat ezen az alapon ojtják meg,

most július elsejétől kezdődőleg már a felemelt hadisegélyeket kell kiutalni a hadbavonultak hozzátartozóinak.

Bontják az iparosok áruosarnokát. Régi, de soha meg nem szokott épületétől válik meg a város. A főtér betöltő iparos áruosarnokot, mely a csizmadia, mészáros és fazekas czéhek tulajdonát képezte és a melyet a visszavonuló oláhcsapatok október 6-ikán felgyújtottak, a múlt hét első napján utolérte végezte, melynek miképpen való elkövetkezése már annyi év óta képezte közönségnek, képviselőtestületnek kívánsága tárgyát: orosz foglyok csákánya belevágott a romokba, s a második hét végére a két épület jóformán már le is tisztult helyéről. Száz éves épület tűnik el Székelyudvarhely főteréről, melyhez sok kedves lévén az áruosarnok egyik emeleti szobája a város közönségének évtizedeken keresztül egyetlen táncsterme, hol krinolinos hölgyek és sarkantyus csizmák, feszes magyar nadrágos urak roppták sok felejthetetlen emlékü éjszakán a táncot. Az épület szerencsétlen fekvésénél fogva akadályul szolgált a főtér rendezésének s lebontásával most ezt a célt szolgálják. Bizonyára hálával fogadja a város közönsége *Bartha Albert* vezérkari alezredes ezirányú intézkedését, annyival is inkább, mert az áruosarnok romjai valóságos miazmatelepet képeztek a város közepén. Elmulik tehát a jó öreg „csizmadia szin” s helyét rövidesen virágos park, egyetlen szép háborus emlék fogja elfoglalni. Távozása irányt szab a további területek tekintetében is. A lebontott áruosarnok fényképes levelezőlapját darabonként 50 fillérért a Pro Transylvánia javára kiadóhivatalunk és a Feldbücherei árusítja.

Katonatisztek méhészeti tanfolyama. A vármegyei méhészegyesület elnökének *Lányi Imrének* közbenjárására az egyetemes székelyudvarhelyi telepén az elmúlt hó 26-án megkezdődött a katonatisztek méhészeti tanfolyama s az ezen résztvevő tisztek mindennap délután fél 2-től 3 óráig igen meleg érdeklődéssel hallgatják *Gál Imre* szaktarár előadásait. A tisztviselők tanfolyama is sikerrel halad előre, az érdeklődés napról-napra fokozódik, úgy hogy az egyesület a most folyó tanfolyamok befejezése után az időközben jelentkezettek részére f. hó 11-én új tanfolyamot kell beállítson. E tanfolyamra, mely a tisztviselők részére utolsó lesz és belátható időn belül nem fog megnyitattatni, ajánlatos, hogy minél többen jelentkezzenek. E tanfolyamok után az egyesületnek más vidékeken kell felvennie akcióját. Jelentkezni lehet az egyesület elnökségénél.

Gondnoksági ülés. A székelyudvarhelyi állami elemi iskolák gondnoksága *Soó Gáspár* elnökletével e hét csütörtökjén tartott ülésében, előadó jelentése alapján *Bocsné Szabó Ilona* tanító nő kinevezését és a helybeli állami el. leányiskolához való kirendelését tudomásul vette. *Szölösi Sámuelnek* 500 K és alapítványáért a Gondnokság köszönetet szavazott és megállapította az alapítványi oklevelet. A gazdasági ismétlőiskolák területét 200—200 négyszögletes parcellákra felosztva évi 10—10 K bérért többnyire tanítóknak veteményszerű átengedte. Jövőre azonban a már megérkezett és folytatólag őszire is küldendő 2000 drb gyümölcsfecséméttel lesz betelepítve a terület. Tudomásul vette, hogy a faiskolában 12 gyermek nyert VI-ik osztályú végbizonyítványt; a szegény gyermekek déli ebédrel való ellátására Napközi Otthonok rendezettek; a Pro Transylvánia egyesület pedig több iskolás szegény fiút látott el ruházattal. *Gönczi Lajos* gondnok tagindítványára megkéri a várost, hogy az iskoláról évvégi értesítőt adjon ki. A tanévvégi vizsgák idejéül kitűzte a fiúiskolai vallásvizsgákra június hó 19-ének délelőtti óráit; a leányiskolai vallásvizsgákra 19-ének délutáni óráit. Június hó 20-án a leányiskola vizsgázik, mindenik osztály a saját tantermében; vizsga elnökök az I. osztályban: *Bölyny Vilmos*, a II-ik osztályban: *Becsek Aladár*, a III-ik osztályban: *Gönczi Lajos*, a IV-ik osztályban: *Vajda Ferencz*, az V—VI. osztály-

ban: *Soó Gáspár*. Az ezen napon délután tartandó V-ik fiúosztály vizsgaelnöke *Pál István*; a 21-én tartandó többi fiúosztályok vizsgálatán I. osztályban: *Dr. Pál Ernő*, II-ik osztályban: *Dr. Majláthy Miklós*, III-ik osztályban: *Madarász Veronika*, a IV-ik osztályban: *Bölyny Vilmos* gondnoksági tagok. A jövő tanév megnyitására szept. 6-ika tűzött ki.

Gyermekek játéka. Máréfalván csütörtökön délelőtt könnyen végzetessé válható tüzesetet idézett elő a gyermekek játéka. *Mihálykó Ágoston János* csürjében jobb foglalkozás hiányában összegyűlt gyermekcsereg tüzet tett és táborosít játszott. A tűz egy szikrájától a csürben elhelyezett takarmány tüzet fogott s a következő pillanatban a vörös kakas már az épület tetején ült s nyomában a szomszédos két csür is tüzet fogott. A szomszédok mentési munkájának sikerült a már-már az egész falut katasztrófával fenyegető tüzet lokalizálni, azonban a kár így is meghaladja a tízezer koronát. Mindenesetre szükséges volna, ha a máréfalvi Napközi Otthon felállítására iránt az intézkedés sürgősen megtétnék, minok hiányát a falu népe igen érzi, s a mi iránt egyébként az illetékes tényezők a legjobb akarrattal vannak, ám az ottani indolencia következtében az ügy halasztást szenved.

Egy kis leány szavalata. A helybeli két középiskola és polg. leányiskola tanári kara és ifjusága, mint arról utóbbi számaunkban beszámoltunk, *Arany János* születésének 100-ik évfordulója alkalmából a múlt vasárnap egy minden tekintetben pompásan sikerült ünnepélyt rendezett. A matinéiről adott tudósításunkba a gyors munka következtében azonban egy hiba csuszott be, amennyiben az egyik kis szereplőnek a neve kimaradt, melyet most ezeannel legközelebbesben pótolunk. Ugyanis a műsor egyik sikerült pontját *Magyari Erzsébet* polg. leányisk. tanuló szereplése képezte, ki Arany: A gyermek és a szivárvány költeményét szavalta termézetes bájjal, rok kedvességgel, úgy, hogy szavalata a műsorok egyik legszebb pontját képezte és a kis hadiárvát, kinek édesapja az északi harcztéren halt hősi halált, a közönség tüntető tapsal jutalmazta.

A Székely vasút menetrendje. A székelyudvarhely—héjjasfalvi Székelyvasút menetrendjében május 1-vel a következő menetrend lépett életbe: Székelyudvarhelyről indul reggel 3 óra 47 perczkor, érkezik este 8 óra 13 perczkor: Segesvárról indul 5 óra 32 perczkor, érkezik 6 óra 38 perczkor.

A hagyatéki ügyek és a körjegyzők. Az Udvarhelymegyei községi és körjegyzők egyesülete megbízásából és nevében *Gálffy István* egyesületi elnök a hagyatéki ügyek ellátására megszabott határidők kiterjesztése tárgyában a kir. törvényszékhez előterjesztést tett, melyre vonatkozólag *Haán Béla* kir. törvényszéki elnök az egyesülethez a következő értesítést küldötte: Bár úgy én előttem, mint a bíróságok előtt is ismeretes a községi és körjegyzők tulterheltsége, s azt egyes esetekben méltányoljuk is, előterjesztése értelmében mi intézkedést sem tehetek, mivel sem nekem, sem pedig a bíróságoknak nincs módunkban az, hogy a hagyatéki ügyek ellátására megszabott határidőket általánosságban kiterjesszük. Azt azonban megjegyzem, hogy egyes kivételes esetekben az illető községi, vagy körjegyző indokolt előterjesztésére, mint eddig, úgy ezután is az illető bíróságok, méltányolva a községi és körjegyzők tulterhelt helyzetét, saját hatáskörükben halasztást engedélyezhetnek. Közvetlen tapasztalatból tudom azt, hogy e tekintetben a bíróságok a legmesszebb menő méltányosságot tanúsítják, ennek is meg van azonban a határa abban, hogy a bíróságoknak is nagy felelősséggel járó kötelességük a hagyatéki ügyeknek lehető gyors lebonnyolítása, s hogy a mennyiben a községi vagy körjegyző urak egyike-másika e tekintetben indokolatlan vagy nem kellőleg indokolt nagyobb fokú késedelmet tanúsít: az ügyek e miatt hátrányt a bíróság tekintélye csorbát nem szenvedhet. A mikor tehát a bíróságok a rendkívüli helyzetet lehetőleg méltányolják, viszont eze határok gondos szem előtt tartását a községi és körjegyző uraktól is joggal elvárhatják.

Szejke-fürdő kádjai ezementtel újra csiszolva kerülnek jövő héten, a közönség használatára. Egy meleg kádfürdő 2 K; az omnibus oda és vissza viteldija 1-20 K. *Rheumatika* és *idegbajok* ellen kitűnő gyógyfürdőköt, melyet az invázió után nem kis anyagi áldozattal hoztak ismét redbe a bérlői, ajánjuk a fürdő közönség pártolásába.

Népiskolai munkáscsoportok.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a tanévi vizsgák befejeztével a nép- és középiskolai tanuló ifjuság köréből tanítók és tanáraik vezetése alatt az önként jelentkezőkből, mezői munkákat teljesítő munkáscsoportok szerveztessenek. Ezen munkáscsoportok a birtokosok által kikérhetők mezői munkára. A csoportvezető és a tanulók ellátását, élelmezését és a vármegyei gazdabizottság által megállapított napszámot, a gazda hordozza és adja.

Ezen munkáscsoportok szervezése érdekében a székelyudvarhelyi állami fiúiskola tanítótestülete a szükséges lépéseket már is megtette és a szervezés munkálata folyamatban van. A szervező csoportok a vizsgák után, június hó 25-én állanak majd mezői munkába. Az edekelt birtokosok addig is kérhetők munkaerőt az iskola férfi tanítóinál.

KÖZGAZDASÁG.

A vármegyei gazdasági Egyesületől

Meghívó.

(123—1917. sz.) A vármegyei Gazdasági egyesület választmánya e hó 12-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében rendezett ülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Tagfelvétel. 2. Kormányrendeletek. 3. A központi szeszfőző. 4. Folyó ügyek. — *Az elnökség.*

Értesítés.

(124—1917. sz.) További korpa kiutalásra a közönség csak úgy számíthat, ha az előző alkalommal kiadott zsákokat a maomnak visszaküldjük hibátlan állapotban, illetve kellőleg megfoltozva. A titkári hivatal drbját 3 koronával visszaváltja a hibátlan zsákoknak. — *Az elnökség.*

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR.
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Székelyudvarhelyi járás főszolgabirájától.
Szám: 1753—1917. szb.

Pályázati hirdetés.

Az Udvarhelyvármegye udvarhelyi járásában levő zetelakai községi jegyzőségben megüresedett segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek. Ezen állás javadalmazása 1400 K törzsi-zetés.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 8. §-a, illetve 1900. évi XX. t. cz. 3. szakaszában előirt képességüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket folyó évi június hó 25-ig anyival is inkább adják be, mert később érkezett kéréseket nem veszek figyelembe.

A választás határnapját később fogom megállapítani.

Székelyudvarhely, 1917. évi május 30.

Szabó főszolgabíró.

Szám 92—917.

Hirdetés.

Homoródkeményfalván 1917. év január havában felfogott 1 drb 16 éves sárga lovat és egy szekeret f. évi június hó 6-án, Keményfalva község házánál, Fenyédon Visuly Mózesné-nél a román beörés alatt maradt egy drb 1 éves piros-tarka üsző, a község házánál lévő gazdátlan tárgyakat pedig folyó évi június hó 8-án Fenyéd község házánál d. e. 7 órakor kezdődött nyílt árverésen készpénzűzetés mellett el fogom árverezni.

Fenyéd, 1917. május 27.

Gálffy jegyző.